

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет психології та спеціальної освіти
Кафедра педагогіки, дошкільної та спеціальної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ»**

для студентів денної та заочної форм здобуття освіти
напряму підготовки 016 – Спеціальна освіта

Дніпро
2025

УДК 376.09(072)

М54

Рекомендовано до друку вченою радою факультету психології та спеціальної освіти (протокол №11 від 25.06.2025 року).

Рецензент:

Омельченко Марина Сергіївна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Методичні рекомендації з дисципліни «Менеджмент в освіті» для студентів денної та заочної форм здобуття освіти напряму підготовки 016 – Спеціальна освіта / укладачі Лілія Нічуговська, Анастасія Криворотько. Дніпро, 2025. 52 с. (3,25 др.а.)

Посібник містить структурований перелік питань для підготовки до практичних занять, тести для самоконтролю засвоєння теоретичного матеріалу, а також рекомендовані джерела для самостійного вивчення. Матеріали сприяють формуванню управлінських, аналітичних та організаційних компетентностей майбутніх фахівців у сфері спеціальної освіти.

Методичні рекомендації спрямовані на розвиток здатності застосовувати знання з освітнього менеджменту в практичній діяльності, аналізувати управлінські ситуації в освітніх установах та приймати обґрунтовані управлінські рішення відповідно до специфіки роботи з особами з особливими освітніми потребами.

ЗМІСТ

Практичне заняття 1. Поняття управління та педагогічного менеджменту	4
Практичне заняття 2. Теоретичні основи управління освітніми системами	9
Практичне заняття 3. Система управління освіти в Україні	17
Практичне заняття 4. Навчальний заклад як об'єкт управління	21
Практичне заняття 5. Інформаційне забезпечення внутрішньошкільного менеджменту та організація внутрішньошкільного моніторингу. Органи управління загальноосвітнього навчального закладу та планування його діяльності	26
Практичне заняття 6. Управлінська діяльність керівника. Вимоги до сучасного менеджера загальноосвітнього навчального закладу	33
Практичне заняття 7. Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних кадрів	37
Самостійне завдання. Інноваційний менеджмент в освітній установі	43

Практичне заняття 1. Поняття управління та педагогічного менеджменту

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Менеджмент як наука, його предмет, мета, завдання.
2. Професійність викладача як проблема педагогічного менеджменту.
3. Елементи організації та процесу управління.
4. Визначення основних понять: «організація», «менеджер», «управлінська діяльність», «структура управління».
5. Стилi керівництва та їх характеристика: авторитарний, демократичний, ліберальний.
6. Основні підходи і школи розвитку сучасного менеджменту (історичний огляд).
7. Системний підхід як методологічна основа сучасного управління. Основні положення системного підходу в управлінні освітою.
8. Процесуальний (стадіальний) і системний підходи до технології управління. Види системної управлінської діяльності (функції), за допомогою яких реалізуються конкретні та загальні цілі управління.

Попередження. За схожість оформлення інформації зі штучним інтелектом бали будуть знижені.

Тести до теми

1. Термін «менеджмент» походить від англійського слова management, що перекладається як ...

- а) організація;
- б) влада;
- в) управління [13, с.7];
- г) активна діяльність.

2. Управління це...

- а) вплив на об'єкт для контролю його діяльності;
- б) спостереження за об'єктом без втручання;
- в) цілеспрямований вплив на об'єкт для зміни його поведінки. [13, с.10];
- г) випадкове прийняття рішень у процесі роботи.

3. Хто вважається основоположником наукового менеджменту і засновником американської науки управління?

- а) Абрахам Маслоу;
- б) Анрі Файоль;
- в) Пітер Друкер;
- г) Фредерік Тейлор.

4. Що є основною метою менеджменту як науки?

- а) формування демократичного лідерства;
- б) досягнення ефективного функціонування організації;
- в) розвиток виробничого процесу;
- г) забезпечення прав людини в управлінні.

5. Що є основною метою мотивації у процесі управління освітнім закладом?

- а) збільшення кількості учнів у закладі;
- б) підвищення ефективності роботи персоналу;
- в) формування навчальних планів;
- г) контроль виконання програм.

6. Предметом менеджменту є ..

- а) теоретичні основи управлінської діяльності (закони, принципи, механізми);
- б) працівники керуючої і керованої систем організації, з їх професійним та кваліфікаційним рівнем;
- в) процес управління різними сферами діяльності організацій;
- г) окремі виробничі та управлінські процеси, зокрема постачання, виробництво, збут.

7. Що можна віднести до об'єкту менеджменту?

- а) теоретичні основи управлінської діяльності, практика управління;
- б) процес управління різними сферами діяльності організації;
- в) процес формування взаємодіючих управлінських відносин;
- г) працівники керуючої і керованої системи організації.

8. Які суб'єкти можуть бути елементами процесу управління в освітній установі?

- а) тільки керівники закладу;
- б) лише спеціалісти, які здійснюють контроль;
- в) окремі працівники, служби або органи управління, що виконують функціональні обов'язки;
- г) виключно адміністрація та методичні об'єднання.

9. Яке з наведених завдань належить до основних у менеджменті?

- а) визначення типів управлінського мислення;
- б) розвиток емоційного інтелекту в колективі;
- в) організація діяльності та мотивація персоналу;
- г) створення національної політики в освіті.

10. Яка головна особливість авторитарного стилю керівництва?

- а) надання повної свободи співробітникам;
- б) колективне ухвалення рішень;
- в) жорсткий контроль підлеглих і централізація влади;
- г) залучення команди до управлінських процесів.

11. Що є основним недоліком демократичного стилю керівництва?

- а) тривалий процес ухвалення рішень;
- б) відсутність контролю за виконанням завдань;
- в) придушення ініціативності співробітників;
- г) високий рівень конфліктності між підлеглими.

12. У чому полягає головна перевага ліберального стилю керівництва?

- а) високий рівень контролю над підлеглими;
- б) можливість співробітників самостійно приймати рішення;
- в) оперативне ухвалення рішень у кризових ситуаціях;
- г) покращення командної взаємодії через дискусії.

13. Для якого стилю керівництва характерне повне ігнорування думки підлеглих?

- а) авторитарного;
- б) демократичного;
- в) ліберального;
- г) ситуаційного.

14. У якому випадку демократичний стиль керівництва буде менш ефективним?

- а) при виконанні складних творчих завдань;
- б) у процесі ухвалення довгострокових стратегічних рішень;
- в) під час кризових ситуацій, коли потрібні швидкі дії;
- г) у команді висококваліфікованих професіоналів.

15. Що передбачає системний підхід у керуванні закладом освіти?

- а) оцінку ефективності лише окремих компонентів системи без урахування взаємозв'язків;
- б) ігнорування зовнішніх факторів та зосередження лише на внутрішніх процесах;
- в) побудову моделі управління з урахуванням взаємозалежності всіх компонентів системи;
- г) централізацію управління без врахування саморегуляції та самоуправління.

16. Які принципи повинні бути закладені в місію та стратегію розвитку закладу освіти?

- а) свобода вибору, особиста гідність, відповідальність, толерантність;
- б) контроль, дисципліна, підпорядкування, обмеження особистих свобод;
- в) жорстка централізація, стандартизація, мінімізація впливу соціального середовища;
- г) саксимальна автономія педагогів, відсутність єдиних стандартів, мінімальний контроль.

17. Який підхід до управління передбачає впорядкування дій через чіткі етапи?

- а) стратегічний підхід до аналізу;
- б) процесуальний підхід до управління;
- в) адаптивний підхід до організації;
- г) комунікаційний підхід до управління.

18. Який етап не належить до процесуального підходу до управління?

- а) контроль за результатами;
- б) комунікація з зовнішнім середовищем;
- в) постановка цілей діяльності;
- г) корекція управлінських рішень.

19. Яка особливість притаманна системному підходу до управління?

- а) зосередження лише на результатах;
- б) вивчення частин системи та їх взаємодії;
- в) аналіз однієї ланки управлінського циклу;
- г) виключення впливу зовнішнього середовища.

20. Який принцип належить до системного підходу в управлінні?

- а) принцип доступності та відкритості;
- б) принцип взаємозалежності структури і середовища;
- в) принцип поділу праці в колективі;
- г) принцип матеріального стимулювання.

21. Що є ключовим у системному аналізі в межах управлінської діяльності?

- а) розподіл повноважень між підрозділами;
- б) виявлення головних факторів впливу на систему;
- в) моніторинг лише зовнішнього середовища;
- г) оцінювання результатів без уточнення цілей.

22. Який з напрямів менеджменту започаткував сприйняття управління як самостійної сфери наукових досліджень?

- а) гуманістичний напрям;
- б) класичний напрям;
- в) сучасний напрям;
- г) концептуальний напрям.

23. Яке значення має педагогічний аналіз у системі управління навчальним закладом?

- а) допомагає прогнозувати шляхи розвитку та приймати ефективні рішення;
- б) використовується лише для оцінки рівня знань учнів;
- в) застосовується виключно для контролю за дисципліною;
- г) використовується тільки для аналізу фінансових показників.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Балабанова Л.В. Менеджмент: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020.
2. Басюк О. А., Мельничук І. М. Теорія управління: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
3. Безус А. М. Менеджмент: навчальний посібник. К.: АМУ, 2015. 268 с.
4. Білик Н. І. Менеджмент освіти: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 312 с.
5. Виханський О. С. Менеджмент. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. С. 75-80.
6. Гагарін М. І. Системний підхід в управлінні та самоуправлінні закладами освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип 57. С. 214-217. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.43>
7. Дафт Р. Менеджмент. Пер. з англ. Київ: Либідь, 2020. С. 135-140.
8. Дьяків І. Менеджмент в освіті: завдання і функції. *Освітній менеджмент*. 2022. №1.
9. Закон України «Про управління об'єктами державної власності»
10. Захарчин В.М. Менеджмент організація. Львів: Новий Світ-2000, 2018.
11. Карпов О.В. Основи менеджменту. Київ: Академія, 2021.
12. Котлер Ф. Основи менеджменту. Київ: Видавництво «Альфа», 2018. С. 95-100.
13. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.
14. Менеджмент: навч. посіб. / [уклад. О. С. Дьомін, І. М. Кривуша, С. О. Подмазін та ін.]; за ред. О. С. Дьоміна. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. 352 с.
15. Немець Л. М. Педагогічний менеджмент : навчально-методичний посібник для студентів першого курсу магістратури спеціальності 014.07.

Середня освіта (Географія) / Л. М. Немець, К. Ю. Сегіда, М. О. Логвинова. Харків, 2019. 86 с.

16. Основні стадії процесу управління. URL: http://osvita.ua/vnz/reports/management/13519/#google_vignette

17. Оук Дж. Управління організаціями. Київ: Вид. дім «КМ-Букс», 2022. С. 150-160.

18. Педагогічний менеджмент : навчальний посібник / В.Е. Лунячек. 2-е вид., випр.. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.

19. Підручник «Основи менеджменту» / за ред. В. Г. Герасимчука. Київ: КНЕУ, 2018. 428 с.

20. Система управління, її функції та елементи. *Студентська бібліотека* URL: <https://studies.in.ua/polit-men-shpora/2565-sistema-upravlnnya-yiyi-funkcyi-ta-elementi.html>

21. Сутність менеджменту як науки, його предмет і методи. URL: <https://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/menedzhment/part3/014.htm>

22. Сучасні стилі керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний. *Управління персоналом : навчальний посібник* / уклад. І. Петров, О. Коваленко, Л. Сидоренко та ін. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 256 с.

23. Управління навчальним закладом: підручник для магістрів педагогічних університетів / С.Г. Немченко, О.Б. Голік, О. А. Кривильова, О.В. Лебідь. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 516 с.

Практичне заняття 2. Теоретичні основи управління освітніми системами

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Функції (основні функціональні компоненти) педагогічного менеджменту.

2. Педагогічний аналіз. Цілепокладання і планування.

3. Основні характеристики програмно-цільового підходу.

4. Співвідношення мети і засобу в управлінні.

5. Вимоги конкретності та діагностування цілей управління.

6. Організація. Регулювання і контроль.

7. Принципи управління як складова загальнонаукової методології. Загальні принципи управління.

8. Принципи педагогічного менеджменту. Принципи наукової організації педагогічної та управлінської праці. Принципи аналітичної діяльності менеджера освітнього процесу.

9. Специфічні принципи управління освітньою системою.

10. Принципи державної політики в галузі освіти

Тести до теми

1. Які функції складають процес управління?

- а) планування, організація, мотивація, контроль;
- б) мотивація, планування оцінка контроль;
- в) організація, планування, керівництво, оцінка
- г) планування, моніторинг, контроль, адаптація.

2. Який компонент менеджменту відповідає за стимулювання працівників до досягнення цілей?

- а) планування;
- б) контроль;
- в) мотивація;
- г) інформування.

3. Функція менеджменту, суть якої полягає у визначенні цілей і розробці шляхів їх досягнення – це:

- а) організування;
- б) мотивування;
- в) планування;
- г) контролювання.

4. Функція менеджменту, яка містить поділ та кооперацію праці, в тому числі утворення організаційних структур, делегування повноважень, організацію взаємодії – це:

- а) мотивування;
- б) організування;
- в) контролювання;
- г) планування.

5. До групи функцій педагогічного менеджменту за цілями управління належить:

- а) забезпечення наукового підходу до організації служб навчального закладу;
- б) встановлення ділових контактів з комерційними підприємствами;
- в) взаємодія з державними органами щодо регулювання навчального процесу;
- г) організація обліку матеріальних засобів закладу;

6. До групи функцій педагогічного менеджменту за змістом діяльності закладу належить:

- а) формування позитивного освітньо-виховного середовища;
- б) встановлення морально-психологічних відносин у колективі;
- в) забезпечення підготовки педагогічних кадрів;
- г) укладення договорів з підприємствами на надання освітніх послуг.

7. Функції педагогічного менеджменту щодо процесу управління закладом включають:

- а) організацію загальноосвітньої підготовки учнів;
- б) встановлення взаємодії з комерційними підприємствами;
- в) підготовку учнів до адаптації в ринкових умовах;
- г) розробку стратегії розвитку освітньої установи.

8. Яка з функцій належить до групи функцій педагогічного менеджменту за цілями управління:

- а) вирішення соціальних питань учнів і працівників;
- б) організація діяльності методичної служби закладу;
- в) формування соціально мобільного та впевненого у собі покоління;
- г) фінансування діяльності закладу.

9. Яка функція належить до операційно-технологічних компонентів педагогічного менеджменту:

- а) забезпечення позитивних умов для соціального благополуччя членів колективу;
- б) фінансування підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів;
- в) розробка загальної концепції розвитку навчального закладу;
- г) формування учнівського та педагогічного колективу.

10. Який принцип управління освітою забезпечує швидку адаптацію освітньої системи до змін у суспільстві?

- а) принцип гнучкості;
- б) принцип прозорості та підзвітності;
- в) принцип гуманізму;
- г) принцип сталості та розвитку.

11. Який принцип управління освітою спрямований на створення рівних можливостей для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей?

- а) принцип автономії освітніх установ;
- б) принцип інклюзивності;
- в) принцип партнерства;
- г) принцип сталості та розвитку.

12. Що є основною метою управління освітою згідно з принципом гуманізму?

- а) підвищення економічної ефективності освітніх закладів;
- б) розвиток особистості учня;
- в) автономія освітніх установ;
- г) впровадження новітніх технологій.

13. Який принцип управління освітою передбачає врахування думки всіх учасників освітнього процесу?

- а) принцип результативності;
- б) принцип інноваційності;
- в) принцип демократичності;
- г) принцип прозорості та підзвітності.

15. Який принцип управління освітою орієнтується на досягнення конкретних результатів у знаннях і навичках учнів?

- а) принцип партнерства;
- б) принцип результативності;
- в) принцип демократичності;
- г) принцип автономії освітніх установ.

16. Згідно з Конституцією України, засади регулювання виховання та освіти визначаються:

- а) указами Президента України;
- б) постановами Кабінету Міністрів України;
- в) міжнародними договорами України;
- г) виключно законами України.

17. Який Закон України визначає засади регулювання виховання та освіти відповідно до Конституції України?

- а) Закон України «Про вищу освіту»;
- б) Закон України «Про загальну середню освіту»;
- в) Закон України «Про освіту»;
- г) Конституція України.

18. Що, згідно з Національною доктриною розвитку освіти (2002 р.), є одним з основних напрямів державної політики щодо розвитку освіти?

- а) забезпечення фінансування освітніх закладів на рівні європейських стандартів;
- б) оптимізація мережі навчальних закладів відповідно до демографічної ситуації;
- в) виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності громадянського суспільства;
- г) запровадження обов'язкового зовнішнього незалежного оцінювання на всіх рівнях освіти.

19. Базові правила, основні положення та норми, якими керуються у процесі управління організацією незалежно від її сфер діяльності та організаційноправових форм господарювання – це...

- а) мета менеджменту;
- б) принципи менеджменту;
- в) предмет менеджменту;
- г) завдання менеджменту.

20. На яких законах базуються принципи менеджменту?

- а) на наукових законах розвитку організації;
- б) на управлінських законах;
- в) на законах єдності системи управління;
- г) на законах економіки.

21. Оберіть варіант відповідь, в якому зазначені загальні принципи управління.

- а) цілеспрямованість, спрямованість, компетентність, контроль, стимулювання, ієрархічність;
- б) цілеспрямованість, контроль, динамізація, ієрархічність, єдність, економічність;
- в) цілеспрямованість, управління, дисципліна, контроль, стимулювання, спланованість;
- г) цілеспрямованість, спланованість, компетентність, дисципліна, стимулювання, ієрархічність.

22. Оберіть твердження, яке характеризує принцип динамічної рівноваги.

- а) формує засади функціонування організації щодо збалансованості витрат, надходжень, забезпечує розвиток бюджетних відносин;
- б) передбачає безперервний розвиток організації та утримання загальної рівноваги на кожному етапі цього розвитку;
- в) спонукає організацію до діяльності, постійного розвитку, впровадження інновацій та ін.;
- г) працівник повинен одержувати вказівки тільки від одного безпосереднього керівника.

23. Який принцип управління спрямований на безперервне оновлення освітньої системи відповідно до сучасних викликів?

- а) принцип партнерства;
- б) принцип гнучкості;
- в) принцип сталості та розвитку;
- г) принцип автономії закладів освіти.

24. Базові правила, основні положення та норми, якими керуються у процесі управління організацією незалежно від її сфер діяльності – це ...

- а) закономірності управління;
- б) закони управління;
- в) принципи управління;
- г) положення управління.

25. Який закон управління передбачає необхідність гнучкої структури, що швидко реагує на зміни?

- а) закон цілісності та єдності системи управління;
- б) закон динамізації;
- в) закон розвитку;
- г) закон інформаційної насиченості.

26. Який закон управління вимагає координації дій усіх ланок управління під час прийняття рішень?

- а) закон єдності аналізу та синтезу;
- б) закон динамізації;
- в) закон синергії;
- г) закон цілісності та єдності системи управління.

27. Який принцип управління вимагає забезпечення балансу витрат і надходжень?

- а) принцип системності;
- б) принцип економності;
- в) принцип взаємозалежності;
- г) принцип цілеспрямованості.

28. Який принцип управління передбачає, що працівник має отримувати вказівки тільки від одного безпосереднього керівника?

- а) принцип ієрархічності;
- б) принцип єдиноначальності;
- в) принцип динамічної рівноваги;
- г) принцип урахування потреб та інтересів.

29. Оберіть варіант відповіді, в якому викладений формально-логічний зміст закону динамізації.

а) для будь-якої організаційної системи є такий набір елементів, за якого її потенціал буде значно більший або меншим, аніж потенціал її окремих елементів;

б) потребує всебічного використання усіх видів інформації на всіх етапах і стадіях функціонування системи;

в) для підвищення ефективності системи необхідне створення гнучкої структури, яка б швидко реагувала на зміни зовнішнього середовища;

г) визначає оптимальний розподіл повноважень між усіма ланками управління.

30. Що з переліченого є ключовим аспектом діагностування цілей управління?

- а) ігнорування зворотного зв'язку;
- б) оцінка відповідності цілей стратегічним завданням;
- в) уникнення аналізу ризиків;
- г) відсутність планування ресурсів.

31. Який метод діагностування цілей передбачає вивчення внутрішніх та зовнішніх факторів впливу?

- а) збір суб'єктивних думок;
- б) статистичний аналіз;
- в) аналіз;
- г) випадковий вибір.

32. Який документ визначає стратегічні засади реформування освіти в Україні на сучасному етапі?

- а) Концепція національного відродження освіти;
- б) Закон України «Про середню освіту» (ред. 2001 року);
- в) Концепція «Нова українська школа»;
- г) Указ Президента України «Про освіту ХХІ століття».

33. Що є ключовою компетентністю для керівника закладу освіти у новій освітній парадигмі?

- а) вміння адмініструвати документи;
- б) здатність до контролю над підлеглими;
- в) здатність до стратегічного мислення та лідерства;
- г) навички фінансового аудиту.

34. Яка з наведених рис характеризує сучасного вчителя в умовах реалізації концепції Нової української школи?

- а) пасивне сприйняття нововведень;
- б) відкритість до інновацій та педагогічних змін;
- в) орієнтація на традиційні підходи;
- г) уникнення командної роботи.

35. Яке є основне завдання педагогічного аналізу?

- а) складання узагальнених звітів про роботу;
- б) виявлення залежностей між впливами і результатами;
- в) контроль діяльності педагогічного колективу;
- г) формування оновлених навчальних програм.

36. Що є предметом педагогічного аналізу?

- а) вивчення рівня навчальних досягнень учнів;
- б) узагальнення отриманих результатів навчального процесу;
- в) оцінювання ефективності роботи педагогічного колективу;
- г) дослідження стану педагогічного процесу.

37. Що визначає цілепокладання в освітньому процесі?

- а) рівень фінансування закладу освіти;
- б) очікуваний результат навчальної діяльності;
- в) тривалість планового освітнього процесу;
- г) перелік тем у навчальних планах.

38. Яке основне призначення планування в управлінні освітою?

- а) організація ефективної роботи навчального закладу;
- б) розподіл навантаження між педагогічними працівниками;
- в) оцінювання фінансової діяльності освітнього процесу;
- г) контроль за поведінкою учнів у школі.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Бабосов Є. М., Примостка Л. О. Менеджмент в освіті: теоретичні та практичні аспекти. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 312 с.
2. Волкова Н.В. Теорія та методика управління освітою: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2020. С. 87.
3. Ляшенко О. І., Топузов О. М., Удовиченко І. М. Сучасні підходи до управління якістю освіти / За ред. О. І. Ляшенка. К. : Інститут педагогіки НАПН України, 2019. 152 с.
4. Поташник М.М. Методологія педагогічного аналізу: підручник. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 42.
5. Карамушка Л.М. Психологія управління навчальним закладом. Київ: Педагогічна преса, 2021. С. 139.
6. Козяр М. І. Менеджмент у системі освіти: навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 252 с.
7. Савченко О. Я. Теоретико-методичні засади реформування початкової освіти в Україні. К. : Педагогічна думка, 2018. 284 с.
8. Семенова О.В. Управління освітнім процесом: теоретико-методологічні аспекти. Київ: Освіта, 2021. 284 с.
9. Сисоева С.О., Ковальчук В.І. Теорія і практика управління освітою: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2021. 256 с.
10. Смирнов В.С. Менеджмент освіти: сучасні виклики та перспективи розвитку. Львів: Видавничий дім "Світ", 2021. 350 с.
11. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.

Практичне заняття 3. Система управління освіти в Україні

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Регламентация діяльності загальноосвітньої установи в Законі про освіту.
2. «Закон про повну загальну середню освіту» та функціонування середньої освіти в Україні. Принципи середньої освіти.
3. Типове положення про загальноосвітню установу. Структура навчальних закладів. Структура державного управління середньою освітою.
4. Зміст діяльності загальноосвітніх середніх закладів нового типу (ліцеї, гімназії).
5. Нормативні акти, що регулюють діяльність загальноосвітньої школи в умовах модернізації української освіти.
6. Трудове законодавство як основа трудових стосунків у загальноосвітній установі.
7. Локальні акти загальноосвітньої установи.
8. Статут освітньої установи, його розробка, затвердження та коригування. Документація, яка доповнює статут освітньої установи.
9. Документи, що регламентують організацію роботи освітньої установи.
10. Проблеми та зміни в системі середньої освіти.

Тести до теми

1. Яка основна мета локальних нормативних актів?

- а) регулювання зовнішньої діяльності організації;
- б) забезпечення взаємодії між різними організаціями;
- в) встановлення державних стандартів освіти;
- г) регулювання внутрішнього життя організації.

2. На чому базується локальний акт?

- а) на особистих рішеннях адміністрації навчального закладу;
- б) на законодавстві та статутній діяльності школи;
- в) на усних домовленостях між педагогами та учнями;
- г) на традиціях навчального закладу без юридичних підстав.

3. Який документ НЕ належить до індивідуальних локальних актів?

- а) Положення про преміювання працівників;
- б) Наказ про накладення стягнення;
- в) Наказ про заохочення працівника;
- г) Наказ про звільнення з роботи.

4. Заклад загальної середньої освіти, який одночасно забезпечує здобуття початкової, базової та профільної освіти, за своїм типом є:

- а) початковою школою;
- б) гімназією;
- в) ліцеєм;
- г) школою I-II ступенів.

5. Який колегіальний орган управління закладу освіти відповідає за розгляд питань освітньої діяльності?

- а) піклувальна рада;
- б) органи громадського самоврядування;
- в) педагогічна рада;
- г) рада закладу освіти.

6. Оберіть варіант відповіді, де зазначений один з основних позитивних аспектів реформи за словами Міністра освіти і науки України Оксена Лісового.

- а) розробка і введення нових стандартів середньої освіти;
- б) профілізація шкіл відповідно до рівня здобуття освіти;
- в) суттєво знизиться навантаження з загальних предметів;
- г) учні зможуть самі формувати «освітню траєкторію».

7. На які три рівні буде поділятися шкільна освіта згідно нової освітньої реформи?

- а) початковий, середній, старший рівні;
- б) початковий, базовий рівні, старша профільна школа;
- в) початковий рівень, середня та старша профільні школи;
- г) початкова, середня, старша профільна школи.

8. Як планується вирішити проблему перевантаження старшокласників предметами?

- а) об'єднати всі дисципліни в один інтегрований курс;
- б) скоротити навчальний тиждень до чотирьох днів;
- в) скасувати всі обов'язкові предмети;
- г) ввести основний і поглиблений рівні вивчення предметів.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Закон України «Про відпустки». 1997. №504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації». 2011. №2939- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

3. Закон України «Про захист персональних даних». 2010. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
4. Закон України «Про звернення громадян». 1996. №393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Закон України «Про оплату праці». 1995. №108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
8. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». 1999. №1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>
9. Кодекс законів про працю України. 1971. №322-08. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
10. Конвенція про права дитини. 2023. № 995_021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
11. Конституція України. 1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Локальні акти загальноосвітнього закладу, контент-платформа. URL: <https://yak.koshachek.com/articles/lokalni-akti-zagalnoosvitnogo-zakladu-kontent.html>
13. Наказ МОН від 02 січня 2019 р. № z0008-19. «Порядок проведення державної підсумкової атестації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0008-19#Text>
14. Наказ МОН від 03 лютого 2016 р. № z0184-16 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-16#Text>
15. Наказ МОН від 09 лютого 2006 №90. «Про затвердження Положення про малу академію наук учнівської молоді». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0172-06#Text>
16. Наказ МОН від 16 лютого 2004 року № z0201-04 «Про затвердження Положення про ІВС «ОСВІТА» та Порядку замовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0201-04#n164>
17. Наказ МОН від 22.05.2018. № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

18. Наказ МОН від 25.06.2018 №677 «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0865-18#Text>

19. Наказ МОН від 10.07.2019 №955 «Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0852-19#Text>

20. Наказ МОН від 20.07.2004. № z1121-04 «Про затвердження Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1121-04#Text>

21. Наказ МОН від 20.07.2009 № 518/674 «Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-09#Text>

22. Наказ МОН від 09.09.2022. № z1649-22. «Положення про атестацію педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>

23. Наказ МОН від 26.09.2000 № 659/4880 «Про затвердження Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text>

24. Наказ МОН від 21.10.2013. № v1456729-13. «Концепція профільного навчання в старшій школі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1456729-13#Text>

25. Наказ МОН від 31.10.2011 № v1243736-11 «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1243736-11#Text>

26. Наказ МОН від 14.12.2012 № z0044-13 «Про затвердження Положення про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-13#Text>

27. Наказ МОН від 30.12.2024 № z0187-25 «Про затвердження Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>

28. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року: огляд інновацій. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/post/nacionalna-strategiya-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya-na-period-do-2029-roku-oglyad-innovaciy>

29. Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392-2011-п. «Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>

30. Постанова КМУ від 12 липня 2017 р. №545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>

31. Постанова КМУ від 24 липня 2019 р. № 688-2019-п. «Державний стандарт початкової освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>

32. Постанова КМУ від 11 серпня 1995 р. №638 «Про затвердження Положення про всеукраїнський конкурс "Учитель року"». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-95-%D0%BF#Text>

33. Проблеми і перспективи розвитку середньої освіти в Україні. URL: <https://osvita.ua/school/method/1032/>

34. Розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки»

35. Статут закладу загальної середньої освіти: виклики, вимоги, рекомендації. 8 березня 2023 року. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JhM5TWadhIo>

36. Типове положення про педагогічну раду закладу загальної середньої освіти, затверджене наказом МОН України від 23.03.2005 № 178 (із змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0366-05>

37. Указ Президента України «Національна доктрина розвитку освіти» від 17 квітня 2002 року № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>

Практичне заняття 4. Навчальний заклад як об'єкт управління

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Сутність поняття «система».
2. Значення понять «відкрита система», «закрита система».
3. Сутність педагогічних систем, їх функціонування та розвиток.
4. Структурні компоненти педагогічного процесу з позицій теорії управління.
5. Школа як педагогічна система.
6. Особливості управління навчальним закладом.
7. Поняття шкільного менеджменту, основні напрями його модернізації.
8. Сутність стратегічного управління.
9. Менеджмент освітніх інновацій у системі ЗНЗ.
10. Основні принципи менеджменту ЗНЗ.
11. Функції шкільного менеджменту, інноваційний підхід до їх здійснення.
12. Методи шкільного менеджменту, їх демократизація

Тести до теми

1. У якому столітті зародилося стратегічне управління, як сфера наукової та прикладної діяльності?

- а) У XVIII столітті;
- б) У XIX столітті;
- в) У XX столітті;
- г) У XXI столітті.

2. Оберіть варіант відповіді, який продовжує наведене речення: «Різні підходи до побудови системи стратегічного управління потребують чіткого уявлення про переваги цього явища в діяльності окремих підприємств, які в загальному вигляді можна сформулювати через...»

- а) завдання стратегічного управління;
- б) концепцію стратегічного управління;
- в) принципи стратегічного управління;
- г) мету стратегічного управління.

3. Оберіть варіант відповіді, який можна віднести до завдань стратегічного управління.

- а) визначити майбутній бізнес компанії, формувати стратегічне бачення розвитку організації;
- б) реалізація і виконання обраної стратегії кваліфіковано і ефективно.
- в) сформулювати стратегію для досягнення поставлених цілей і результатів діяльності;
- г) перетворити стратегічне бачення і місії у вимірні цілі і завдання виконання.

4. Оберіть варіант відповіді, який пояснює принцип інтеративності стратегічного менеджменту.

- а) пояснюється тим, що стратегія впроваджується за етапами: вирішення довгострокових завдань здійснюється через реалізацію середньострокових і короткострокових ініціатив;
- б) пояснюється тим, що керівництво компанії повинне послідовно дотримуватися обраної стратегії, підкорюючи свої тактичні дії стратегічним пріоритетам;
- в) пояснюється тим, що намагання досягти високих результатів при затвердженні планових показників повинно спиратися на реальні можливості зовнішнього та внутрішнього середовищ;
- г) пояснюється тим, що для розроблення ефективної стратегії необхідно враховувати велику кількість факторів, при чому досліджувати їх слід у комплексі з урахуванням важливості та пріоритетності.

5. Відомо, що даний принцип стратегічного управління полягає у всеохоплюючому аналізі та обліку інформації, що дає змогу своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовищ. Який це принцип?

- а) принцип комплексності;
- б) принцип реалізації;
- в) принцип перспективності;
- г) принцип поетапності.

6. Реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий та інтегральний підходи до діяльності підприємства, що дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями підприємства – це:

- а) операційне планування;
- б) стратегічне управління;
- в) функціональне управління;
- г) тактичне прогнозування.

7. Усвідомлення недостатньої ефективності стратегічного планування є однією/ одним із основних:

- а) умов стратегічного управління;
- б) ризиків стратегічного управління;
- в) факторів стратегічного управління;
- г) наслідків стратегічного управління.

8. На якому етапі стратегічного управління доцільне перетворення стратегічного бачення і місії у вимірні цілі і завдання виконання?

- а) на 1 етапі;
- б) на 2 етапі;
- в) на 3 етапі;
- г) на 4 етапі.

9. Якому принципу стратегічного управління характерний даний опис: «Даний принцип пояснюється тим, що керівництво компанії повинне послідовно дотримуватися обраної стратегії, підкорюючи свої тактичні дії стратегічним пріоритетам»?

- а) принцип комплексності;
- б) принцип ітеративності (поетапності);
- в) принцип перспективності;
- г) принцип пріоритетності.

10. Якому принципу стратегічного управління характерний даний опис: «Даний принцип полягає у всеохоплюючому аналізі та обліку інформації, що дає змогу своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовищ»?

- а) принцип ітеративності (поетапності);
- б) принцип перспективності;
- в) принцип комплексності;
- г) принцип реалізації.

11. До якого типу системи можна віднести сучасний освітній заклад, що співпрацює з громадою?

- а) до консервативної ізольованої системи;
- б) до стабільної закритої системи;
- в) до відкритої соціально адаптивної системи;
- г) до нейтральної автономної системи.

12. Яке визначення найточніше відображає сутність педагогічної системи?

- а) сукупність освітніх інституцій у державі;
- б) цілісне, організоване об'єднання компонентів педагогічної діяльності;
- в) система методів виховання учнів різного віку;
- г) спільнота учнів та педагогів, які здійснюють навчання.

13. Хто основоположник поняття «педагогічна система»?

- а) А. С. Макаренко;
- б) Ю. К. Бабанський;
- в) В. О. Сухомлинський;
- г) І. П. Павлов.

14. Який компонент педагогічної системи школи відповідає за визначення програм і навчальних планів?

- а) цільовий компонент;
- б) змістовий компонент;
- в) процесуальний компонент;
- г) результативний компонент.

15. Яка функція школи спрямована на підготовку дитини до життя в суспільстві?

- а) освітня;
- б) виховна;
- в) соціалізуюча;
- г) корекційна.

16. Який із перелічених зв'язків належить до зовнішніх у педагогічній системі?

- а) взаємодія між учителями та учнями;
- б) співпраця між учнями різних класів;
- в) партнерство між педагогами та батьками;
- г) вплив громади та держави на освітній процес.

17. Який підхід у педагогічному менеджменті орієнтований на розвиток професійної майстерності керівників і педагогів?

- а) емпіричний;
- б) стратегічний;
- в) кібернетичний;
- г) акмеологічний.

18. Який тип системи представляє собою загальноосвітній навчальний заклад?

- а) замкнена система;
- б) механічна система;
- в) відкрита система;
- г) закрыта система.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Васильєва С. Г. Організація навчально-виховного процесу в школі : навч. посіб. К. : Академія, 2010. 246 с.

2. Довгань Л. Є. Стратегічне управління: навч. посібник / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко. 2-ге вид. К. : Центр учбової літ., 2011. С. 440.

3. Коваленко А. Вступ до теорії систем. Харків: Видавництво «Технологія», 2019. С. 88-102.

4. Новикова І. С. Поняття відкритої та закритої систем у педагогіці. *Педагогічний вісник*. 2021. №3. С. 27–31. URL: <https://pedvisnyk.edu.ua>

5. Пономарьов, С. П. Педагогічні системи: структура і функції. Київ: Либідь, 2023. С. 132.

6. Савченко О. Я. Теорія і методика навчання в школі : навч. посіб. К. : Генеза, 2011. 320 с.

7. Сидоренко, Т. В. Управління освітнім процесом. Харків: Основа, 2022. С. 104.

8. Страпчук С. І., Миколенко О. П., Попова І. А., Пустова В. В. Менеджмент : навчальний посібник. Львів : Новий Світ–2000, 2022. 356 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/351117819_Menedzment_Navcalnij_posibnik_dla_zdobuvaciv_visoi_osviti_Strapcuk_S_I_Mikolenko_O_P_Popova_I_A_Pustova_V_V_Lviv_Vidavnictvo_Novij_Svit_-_2000_2020_356_s

9. Храпкіна В. В., Гуменна О. В., Романченко Н. В. та ін. Менеджмент : навчальний посібник / за заг. ред. К. В. Пічик, В. В. Храпкіної. Київ : Києво-Могилянська академія, 2021. 459 с.

**Практичне заняття 5. Інформаційне забезпечення
внутрішньошкільного менеджменту та організація
внутрішньошкільного моніторингу. Органи управління
загальноосвітнього навчального закладу та планування його
діяльності**

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Поняття інформаційного забезпечення внутрішньогошкільного менеджменту.
2. Змістові компоненти зовнішньої соціально-освітньої інформації.
3. Змістові складові системи внутрішньошкільної педагогічної (внутрішньої) інформації.
4. Сутність внутрішньошкільного моніторингу та його види.
5. Етапи моніторингової діяльності менеджера/керівника.
6. Педагогічна рада ЗНЗ, її повноваження.
7. Повноваження адміністративно-управлінського персоналу ЗНЗ (директора та його заступників).
8. Органи громадського самоврядування ЗНЗ, їх склад і повноваження.
9. Система планування роботи ЗНЗ.

Тести до теми

1. У якому випадку рішення педагогічної ради є чинним?

- а) якщо затверджене місцевим органом влади;
- б) якщо підтримане більшістю присутніх членів ради;
- в) якщо схвалене педагогічним колективом письмово;
- г) якщо затверджене профспілковим комітетом.

2. Хто входить до складу педагогічної ради?

- а) тільки класні керівники і директор;
- б) усі педагогічні працівники закладу, директор, а також можуть бути запрошені інші учасники освітнього процесу;
- в) адміністрація закладу та представники органів влади;
- г) учні та батьки, які мають право голосу.

3. Яке з наведених рішень не належить до повноважень педагогічної ради?

- а) затвердження форм і методів оцінювання;
- б) обговорення питання підвищення кваліфікації вчителів;
- в) розробка положення про оплату праці технічного персоналу;
- г) розгляд питань академічної доброчесності.

4. Яка роль педагогічної ради у формуванні освітнього середовища?

- а) надання вказівок адміністрації;
- б) прийняття колегіальних рішень щодо розвитку змісту та методів навчання;
- в) перевірка роботи класних керівників;
- г) складання графіків занять та дзвінків.

5. Яка з наведених функцій характерна для педагогічної ради ЗЗСО?

- а) контроль за витратами коштів;
- б) ухвалення рішень щодо вибору навчальних підручників та методик;
- в) складання рейтингу педагогів;
- г) погодження тарифікації закладу освіти.

6. Що є головною метою внутрішньшкільного моніторингу?

- а) забезпечення інформаційного супроводу управління освітнім процесом;
- б) проведення зовнішньої атестації педагогів;
- в) розробка нових програм навчання;
- г) збір статистики для державних органів.

7. Якою функцією контролю є виявлення причин сформованого стану справ у школі?

- а) інформаційною функцією;
- б) діагностичною функцією;
- в) комунікативною функцією;
- г) інтегративною функцією.

8. Яким видом контролю є перевірка діяльності різних учителів з певного напрямку?

- а) персональним контролем;
- б) предметно-узагальнюючим контролем;
- в) тематично-узагальнюючим контролем;
- г) класно-узагальнюючим контролем.

9. Яким є головне завдання гуманізації внутрішньшкільного контролю?

- а) забезпечення жорсткого дотримання навчальних планів;
- б) установа відносин співробітництва між суб'єктом і об'єктом контролю;
- в) удосконалення технічних засобів для контролю;
- г) проведення контролю без попередження.

10. Який контроль здійснюється на початку підготовки до проведення занять?

- а) поточний контроль;
- б) попередній контроль;
- в) заключний контроль;
- г) тематичний контроль.

11. Який вид контролю передбачає перевірку розв'язання окремих педагогічних проблем, наприклад, стану викладання конкретного предмета?

- а) фронтальний контроль;
- б) класно-узагальнюючий контроль;
- в) попередній контроль;
- г) тематичний контроль.

12. Яка тривалість фронтального контролю?

- а) кілька днів;
- б) 2-3 тижні;
- в) один навчальний семестр;
- г) весь навчальний рік.

13. Що перевіряє фронтальний контроль?

- а) лише ведення шкільної документації;
- б) лише проведення позакласних заходів;
- в) в повному обсязі всю систему роботи вчителя або групи вчителів;
- г) тільки організацію роботи з батьками учнів.

14. Який вид внутрішньошкільного контролю використовується на початку та в кінці навчального року для ознайомлення зі станом справ?

- а) персональний контроль;
- б) тематичний контроль;
- в) оглядовий контроль;
- г) фронтальний контроль.

15. Що таке внутрішньошкільний контроль?

- а) процес оцінки роботи лише адміністрації закладу;
- б) глибоке вивчення та аналіз освітнього процесу та координація відносин у колективі;
- в) збір статистичних даних про успішність учнів;
- г) організація позаурочної діяльності для школярів.

16. Оберіть варіант відповіді, який повною мірою трактує поняття «внутрішньошкільний моніторинг».

а) це визначення об'єкту контролю, суб'єкту, технології контролю, терміни контролю та місце, де підбиватимуть підсумки;

б) це комплексне вивчення звітної інформації для об'єктивної оцінки діяльності школи за визначений період;

в) це одержання, обробка й систематизація зведень, виражених, у кількісній формі, про задачі, для їх виконання;

г) це інформаційно-кореляційний супровід всієї системи освітньо-виховної діяльності школи.

17. Відомо, для того, щоб бути ефективним, контроль повинен мати стратегічний характер, тобто відображати загальні пріоритети навчального закладу й підтримувати їх. Про який з наведених принципів внутрішньошкільного контролю йдеться?

а) принцип плавності та систематичності;

б) принцип поєднання контролю із самоконтролем;

в) принцип стратегічного планування;

г) принцип стимулювально-мотиваційного контролю.

18. Оберіть варіант відповіді, в якому зазначені усі види контролю за широтою охоплення об'єктів перевірки.

а) тематичний контроль, фронтальний контроль, оглядовий контроль;

б) персональний контроль, узагальнюючий контроль, фронтальний контроль;

в) попередній контроль, оперативний контроль, поточний контроль;

г) предметний контроль, комплексний контроль, узагальнюючий контроль.

19. Для чого використовується тематично-узагальнюючий контроль?

а) для отримання інформації про організацію вивчення ряду навчальних предметів в одному або декількох класах;

б) для вивчення роботи різних учителів у різних класах, але з окремих напрямів навчально-виховної роботи;

в) для вивчення стану і якості викладання окремого предмета в одному класі, або в паралельних класах, або в цілому по школі;

г) для виявленні нового, передового в практиці роботи вчителів, а також тих труднощів, з якими зустрічаються окремі педагоги.

20. Інформаційно-кореляційний супровід всієї системи освітньо-виховної діяльності школи – це:

а) інституційний аудит;

б) адміністративно-фінансове звітування;

в) внутрішньошкільний моніторинг;

г) психолого-педагогічне консультування.

21. Яке визначення найточніше характеризує поняття «облік діяльності»?

- а) узагальнення підсумків семестрових контрольних робіт;
- б) вивчення динаміки дисципліни учнів класу;
- в) проведення порівняльного аналізу різних освітніх методик;
- г) систематизація даних про ресурси, задачі та результати.

22. Який принцип внутрішньошкільного контролю дає можливість демократизувати процедуру контролю і зняти зайве напруження із суб'єктів контролю?

- а) принцип гласності;
- б) принцип своєчасності;
- в) принцип стратегічного спрямування;
- г) принцип гуманізації.

23. Який вид внутрішньошкільного моніторингу здійснюється з метою оцінки стану і якості викладання окремого предмета в класі/ паралельних класах, або в цілому по школі?

- а) тематично-узагальнюючий контроль;
- б) предметно-узагальнюючий контроль;
- в) поточний контроль;
- г) оглядовий контроль.

24. Який вид внутрішньошкільного моніторингу здійснюється з метою вивчення роботи різних учителів у різних класах, але з окремих напрямів навчально-виховної роботи?

- а) тематично-узагальнюючий контроль;
- б) класно-узагальнюючий контроль;
- в) поточний контроль;
- г) оглядовий контроль.

25. Яку функцію виконує зовнішня соціально-освітня інформація, коли сприяє розвитку громадянської активності дітей?

- а) інформаційну функцію;
- б) освітню функцію;
- в) соціалізуючу функцію;
- г) поведінкову функцію.

26. До якого змістового компонента належить критичне осмислення інформації та оцінка її моральної значущості?

- а) інформативного компонента;
- б) комунікативного компонента;
- в) ціннісного компонента;
- г) поведінкового компонента.

27. Який змістовий компонент передбачає активну взаємодію між учасниками освітнього процесу за допомогою зовнішніх джерел?

- а) поведінковий компонент;
- б) комунікативний компонент;
- в) освітній компонент;
- г) інформаційний компонент.

28. Яка з проблем у використанні зовнішньої соціально-освітньої інформації пов'язана з недостатнім доступом до технічних засобів?

- а) низький рівень критичного мислення;
- б) наявність фейкових новин;
- в) цифрова нерівність;
- г) інформаційна ізоляція громади.

29. Який приклад демонструє поведінковий компонент зовнішньої соціально-освітньої інформації?

- а) перегляд освітнього відео в класі;
- б) обговорення новин у соцмережах;
- в) участь дитини у волонтерському проєкті після перегляду інформаційної кампанії;
- г) ознайомлення з правовими документами на уроці.

30. Що забезпечує система планування в загальноосвітньому навчальному закладі?

- а) раціональний розподіл часу і ресурсів, узгодженість та якість освітнього середовища;
- б) відбір найкращих учнів для участі у конкурсах;
- в) впровадження нових навчальних програм без погодження колективу;
- г) моніторинг відвідуваності і дисципліни учнів.

31. Коли затверджується річний план роботи загальноосвітнього навчального закладу?

- а) наприкінці навчального року на загальношкільних зборах;
- б) у серпні на засіданні педагогічної ради;
- в) у вересні на класних годинах;
- г) у жовтні під час засідання батьківського комітету.

32. Які розділи входять до річного плану роботи ЗНЗ?

- а) підготовка до навчального року, формування класів, розклад уроків, соціальна підтримка учнів;
- б) лише організація гуртків і позакласної роботи;
- в) оцінювання учнів і складання звітів батькам;
- г) Вибір підручників і методик викладання.

33. Яка мета організації методичної роботи в річному плані ЗНЗ?

- а) підвищення кваліфікації педагогів та впровадження інноваційних технологій;
- б) контроль за виконанням домашніх завдань учнів;
- в) проведення позашкільних спортивних заходів;
- г) організація шкільних екскурсій і свят.

34. Що передбачає план-календар роботи школи?

- а) деталізацію заходів, визначення відповідальних і термінів проведення подій;
- б) складання розкладу гуртків і секцій без врахування педагогів;
- в) оцінку знань учнів та складання звітів;
- г) підбір навчальної літератури для бібліотеки.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Гриньова М.В., Козяр М.М. Управління освітнім закладом в умовах цифровізації. Полтава: ПУЕТ, 2020. 224 с.
2. Державна служба якості освіти України. Рекомендації щодо внутрішньої системи забезпечення якості освіти. <https://sqe.gov.ua/metodychni-rekomendacziyi-vnutrishnya-sistema/>
3. Євтух М.Б., Саух П.Ю., Іванова Н.М. Управління освітою: навч. посіб. К.: Логос, 2020. 312 с.
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
6. Концепція «Нова українська школа», 2016. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
7. Лазарєв М.В. Менеджмент у закладах освіти: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2021. 278 с.
8. Лебідь О. В. Управління початковою школою : навч. посіб. Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2015. 312 с.
9. Литвинова С. Г. Організація управлінської діяльності керівника закладу загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Київ : Аграр Медіа Груп, 2020. 144 с.
10. Лозова В.І. Теорія і практика управління загальноосвітнім навчальним закладом. Харків : Основа, 2020. 312 с.
11. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 від 02.11.2021 р. «Щодо організації діяльності педагогічної ради ЗЗСО». <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-diyalnosti-pedagogichnoyi-radi>

12. Організація внутрішньошкільного контролю в навчально-виховних закладах. Методичні рекомендації. Київ : МОН, 2023. 48 с

13. Освітній омбудсмен України. Повноваження педагогічної ради: відповіді на поширені запитання. <https://eo.gov.ua/pedrad/>

14. Савченко Л. О. Планування роботи закладу загальної середньої освіти: сучасний підхід. *Управління школою*. 2021. № 7(385). С. 14–19.

15. Савченко О.Я. Інноваційне управління школою : навч. посіб. Київ : Генеза, 2020. 304 с.

16. Типове положення про педагогічну раду закладу загальної середньої освіти, затверджене наказом МОН України від 23.03.2005 № 178 (із змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0366-05>

Практичне заняття 6. Управлінська діяльність керівника. Вимоги до сучасного менеджера загальноосвітнього навчального закладу

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Роль та функції адміністратора в системі освіти.
2. Вимоги до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника.
3. Сутність поняття «менеджер».
4. Типи менеджерів / керівників.
5. Основні стилі менеджменту.
6. Особливості професійної підготовки керівника-менеджера освіти.
7. Управлінська діяльність керівника.
8. Вимоги до сучасного менеджера загальноосвітнього навчального закладу

Тести до теми

1. Яке завдання відповідає інноваційній функції адміністратора?

- а) складання звітності про відвідування;
- б) упровадження новітніх освітніх технологій;
- в) проведення інструктажів з безпеки;
- г) призначення класних керівників.

2. Що НЕ входить до обов'язків адміністратора закладу освіти?

- а) координація роботи педагогічного колективу;
- б) забезпечення ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу;
- в) ведення особистих справ учнів;
- г) розробка плану внутрішнього розвитку.

3. Яка роль адміністратора в колективі?

- а) наказовий контролер;
- б) пасивний учасник процесів;
- в) лідер і координатор змін;
- г) виконавець завдань міністерства.

4. Який з наведених процесів належить до управлінських функцій адміністратора?

- а) облік харчування;
- б) організація дозвілля дітей;
- в) прийняття рішень на основі аналізу та моніторингу;
- г) ведення бібліотечного фонду.

5. Що включає освітній адміністратор у процес кадрового управління?

- а) лише підписання наказів;
- б) проведення свят та акцій;
- в) формування кадрового потенціалу, розподіл навантаження, підвищення кваліфікації;
- г) організацію екскурсій.

6. Який тип керівника прагне до повної регламентації діяльності підлеглих згідно з інструкціями та нормативами?

- а) регламентатор;
- б) колегіал;
- в) спринтер;
- г) максималіст.

7. Який стиль керівництва характеризується централізацією влади та усуненням підлеглих від участі у прийнятті рішень?

- а) директивний;
- б) демократичний;
- в) анархічний;
- г) ліберальний.

8. У чому полягає головна помилка керівника-колегіала?

- а) у приділенні малої уваги документальній роботі;
- б) у надмірному захопленні засіданнями та нарадами;
- в) у повному ігноруванні думки підлеглих;
- г) у відсутності системи звітності в колективі.

9. Якою є основна риса керівника-спринтера?

- а) постійне узгодження рішень з усіма відділами;
- б) орієнтація лише на довгострокове планування;
- в) швидке реагування на зміну управлінської ситуації;
- г) ухилення від прийняття рішень у складних випадках.

10. Яка характеристика відповідає демократичному стилю керівництва?

- а) ігнорування думки підлеглих при ухваленні рішень;
- б) залучення колективу до прийняття важливих рішень;
- в) повна самостійність керівника у прийнятті рішень;
- г) спроба усунутись від будь-якої управлінської діяльності.

11. Прочитайте твердження та оберіть з наведених варіантів його продовження: «Стиль керівництва обумовлюється особливостями розпоряджувально-владних взаємин у колективі, в залежності від співвідношення яких він може бути...».

- а) авторитарним, демократичним і номінальним;
- б) демократичним, наставницьким і авторитарним;
- в) директивним, демократичним і анархічним;
- г) директивним, авторитарним і анархічним.

12. Оберіть варіант відповіді, де зазначений опис такого типу керівників, як «колегіал».

- а) цей тип керівників вбачає запоруку ефективного управління у використанні колективних форм прийняття рішень;
- б) цей тип керівників швидко реагує на мінливість управлінської ситуації, своєчасно приймає рішення;
- в) цей тип керівників слідує за діяльністю підлеглих згідно зі службовими інструкціями, розпорядженнями тощо;
- г) цей тип керівників головний наголос робить на так звані об'єктивні фактори, якими пояснює і успіхи, і невдачі в управлінні.

13. Якому типу керівника належить наступний опис: «Такий керівник часто не помічає поточних, повсякденних проблем, не має бажання і не вміє ними займатися, а це може поставити під удар і його високі цілі?»

- а) «об'єктивіст»;
- б) «максималіст»;
- в) «марудник»;
- г) «регламентатор».

14. В якому з наведених випадків буде доречним керівництво за анархічним стилем?

- а) у тому випадку, якщо колектив «доріс» у своєму розвитку до того, що може ефективно діяти на засадах самоуправління;
- б) у тому випадку, якщо колектив знаходиться на високому рівні зрілості, де встановилися порядок і дисципліна;
- в) у тому випадку, якщо колектив потребує централізування повноважень, структурування їхньої роботи підлеглих;
- г) у тому випадку, якщо колектив потребує децентралізації повноважень, вільного прийняття рішень.

15. Різновидом якого зі стилів є ліберальне керівництво?

- а) директивного стилю;
- б) анархічного стилю;
- в) авторитарного стилю;
- г) демократичного стилю.

16. Повна регламентація діяльності підлеглих згідно зі службовими інструкціями, розпорядженнями, нормативами є основною характеристикою такого типу керівників, як:

- а) колегіал;
- б) регламентатор;
- в) об'єктивіст;
- г) максималіст.

17. Який керівник міг би міркувати наступним чином: «Завдання не виконано тому, що були нерегулярні постачання, недостатньо робочої сили».

- а) спринтер;
- б) організатор;
- в) об'єктивіст;
- г) максималіст.

18. «Девіз такого керівника: «Будь-який папір повинен вилежатися!»». Про який тип керівників йде мова?

- а) спринтер;
- б) марудник;
- в) організатор;
- г) клопотун.

19. Яка основна характерна риса «Спринтера» як керівника?

- а) вбачає запоруку ефективного управління у використанні колективних форм прийняття рішень;
- б) у нього завжди все гаразд з документацією, наради починаються точно в передбачений час;
- в) всіляко відтягує рішення управлінських проблем;
- г) швидко реагує на мінливість управлінської ситуації, своєчасно приймає рішення.

20. Який тип керівників вбачає запоруку ефективного управління у використанні колективних форм прийняття рішень?

- а) організатор;
- б) клопотун;
- в) колегіал;
- г) максималіст.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Бойко Д. В. Менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. С. 47.
2. Бондар І.Є. Інформаційне забезпечення управління закладом освіти : навч. посіб. Київ : Видавничий дім "Професійна освіта", 2019. 198 с.
3. Жигілій І. А. Основи менеджменту. Львів: Новий Світ – 2000, 2021. С. 62.
4. Журавльов А. І. Управління освітніми закладами : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 246 с.
5. Закон України «Про освіту» : № 2145-VIII від 05.09.2017 // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. С. 380.
6. Куценко В. І. Менеджмент у сфері освіти : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 264 с.
7. Лозова В.І. Теорія і практика управління загальноосвітнім навчальним закладом. Харків : Основа, 2020. 312 с.
8. Підласий І.П. Освітній менеджмент : навч. посіб. Київ : Либідь, 2018. 328 с.
9. Савченко О.Я. Інноваційне управління школою : навч. посіб. Київ : Генеза, 2020. 304 с.
10. Сизоненко Н. І. Освітній менеджмент : навч. посіб. Кропивницький : РВВ ЦНТУ, 2020. 204 с.
11. Шапран С.О. Інформаційні системи в управлінні освітніми закладами : навч. посіб. Київ : Педагогічна думка, 2021. 246 с.
12. Штефан Л. Є. Освітній менеджмент : підручник. Київ : Каравела, 2018. 288 с.

Практичне заняття 7. Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних кадрів

Розподілити питання (можна готувати в групах, кількість учасників за бажанням) та підготувати презентацію на теми (5 балів):

1. Аналіз результатів діагностичних досліджень атестаційних матеріалів.
2. Карта професійно значимих властивостей педагога як модель трьох рівнів його професійності.
3. Діагностика особистості викладача і моніторинг його освітньої діяльності.
4. Форми підвищення кваліфікації та перепідготовки.
5. Програмноцільове планування підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.
6. Порядок атестації педагогічних і керівних кадрів.
7. Характеристика кваліфікаційних категорій педагогічних кадрів.
8. Педагогічна самоосвіта як індивідуальний процес підвищення кваліфікації.

Тести до теми

1. Яка основна мета аналізу результатів діагностичних досліджень у школі?

- а) підготовка статистичного звіту для адміністрації;
- б) визначення ефективності навчального процесу;
- в) формування остаточного річного оцінювання;
- г) порівняння результатів між різними класами.

2. Що є прикладом якісного аналізу результатів тестування?

- а) розрахунок середнього балу класу;
- б) підрахунок кількості правильних відповідей;
- в) визначення типових помилок учнів;
- г) встановлення відсотка складних завдань.

3. Який метод використовують для кількісного аналізу результатів?

- а) порівняння тем засвоєння;
- б) використання середнього балу та відсотків;
- в) аналіз змісту неправильних відповідей;
- г) вивчення мотиваційних факторів учнів.

4. Яка умова забезпечує об'єктивність атестаційного матеріалу?

- а) наявність великої кількості завдань;
- б) зосередженість на одній темі курсу;
- в) відповідність змісту освітньому стандарту;
- г) залучення вчителя до складання тесту.

5. Що з наведеного НЕ є метою діагностичного оцінювання?

- а) виявлення навчальних труднощів;
- б) каральне оцінювання за невдачі;
- в) формування стратегії подальшого навчання;
- г) пошук ефективних підходів у викладанні.

6. Яка мета атестації педагогічних працівників?

- а) контроль дисципліни працівників;
- б) встановлення посадових обов'язків;
- в) стимулювання професійного зростання;
- г) призначення керівників закладів.

7. Який документ наразі регламентує процедуру атестації педагогів?

- а) Постанова Кабміну №800;
- б) Закон «Про дошкільну освіту»;
- в) Закон «Про освіту»;
- г) Наказ МОН від 09.09.2022 №805.

8. Що є обов'язковою умовою чергової атестації педагогічного працівника?

- а) участь у міжнародному конкурсі;
- б) підвищення кваліфікації кожні п'ять років;
- в) проходження сертифікації;
- г) подання апеляції.

9. Хто створює атестаційну комісію I рівня у закладі освіти?

- а) МОН України;
- б) керівник закладу освіти;
- в) профспілковий комітет;
- г) місцева адміністрація.

10. Які існують форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників?

- а) лише дистанційна та заочна;
- б) курси, тренінги, стажування;
- в) інституційна, дуальна, на робочому місці;
- г) самоосвіта та підготовка на базі школи.

11. Що таке педагогічна перепідготовка?

- а) підвищення кваліфікації в межах однієї спеціальності;
- б) отримання середньої педагогічної освіти;
- в) навчання для здобуття нової педагогічної спеціальності;
- г) проходження стажування в навчальному закладі.

12. Що включає післядипломна освіта?

- а) професійну адаптацію, сертифікацію, стажування;
- б) спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації, стажування;
- в) дистанційне навчання, тренінги, магістратуру;
- г) перевірку знань, конкурс, підвищення кваліфікації.

13. Які з наведених варіантів є формами післядипломної освіти?

- а) вступ до магістратури, стажування за кордоном, вивчення мов, асистентура-стажування;
- б) дистанційне навчання, підвищення кваліфікації, педагогічна практика, професійне навчання;
- в) професійна перепідготовка, професійне навчання, виробниче стажування, сертифікація;
- г) професійне навчання, асистентура-стажування, інтернатура, резидентура, клінічна ординатура.

14. Який освітній рівень та стаж роботи потрібен для присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії»?

- а) бакалавр, стаж роботи не менше 5 років;
- б) магістр (спеціаліст), стаж роботи не менше 3 років;
- в) магістр (спеціаліст), стаж роботи не менше 7 років;
- г) будь-який освітній рівень, стаж роботи не менше 10 років.

15. Яку кваліфікаційну категорію має педагогічний працівник, який виявляє ґрунтовну професійну компетентність, добре володіє ефективними формами організації навчально-виховного процесу, досяг значних результатів у розв'язанні педагогічних завдань?

- а) спеціаліст;
- б) спеціаліст другої категорії;
- в) спеціаліст першої категорії;
- г) спеціаліст вищої категорії.

16. Яким документом підтверджується наявність освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня педагогічного працівника?

- а) свідоцтвом про підвищення кваліфікації;
- б) трудовою книжкою;
- в) відповідним документом про освіту;
- г) характеристикою з місця роботи.

17. Яким документом підтверджується наявність освітньо-наукового/освітньо-творчого, наукового ступеня?

- а) довідкою з місця навчання;
- б) дипломом;
- в) сертифікатом про участь у конференції;
- г) лише публікаціями у наукових журналах.

18. Який освітній рівень та стаж роботи потрібен для присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»?

- а) молодший бакалавр, стаж роботи не менше 3 років;
- б) бакалавр або магістр (спеціаліст), стаж роботи не менше 5 років;
- в) магістр (спеціаліст), стаж роботи не менше 7 років;
- г) будь-який освітній рівень, стаж роботи не менше 2 років.

19. Оберіть варіант відповіді, що не є базовим документом, який регламентує роботу педагогічного працівника в міжатестаційний період та процедуру проведення атестації.

а) Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»;

б) Наказ МОН від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників»;

в) Закон України «Про повну загальну середню освіту»;

г) Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 №957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».

20. Прочитайте твердження: «Стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу». Дане твердження є:

- а) Поняттям атестації педагогічних працівників;
- б) Метою атестації педагогічних працівників;
- в) Предметом атестації педагогічних працівників;
- г) Принципами атестації педагогічних працівників.

21. Скільки, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», існує рівнів атестаційної комісії?

- а) 2 рівні;
- б) 3 рівні;
- в) 4 рівні;
- г) 5 рівнів.

22. Який проміжок часу, згідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», може тривати міжатестаційний період?

- а) не менше двох років;
- б) не менше трьох років;
- в) не менше чотирьох років;
- г) не менше п'яти років.

23. Яку кількість осіб має складати персональний склад атестаційної комісії?

- а) не менше п'яти осіб;
- б) не менше десяти осіб;
- в) не менше п'ятнадцяти осіб;
- г) не менше двадцяти осіб.

24. Яке визначення найбільш точно розкриває сутність педагогічної самоосвіти?

- а) процес неформального спілкування педагогів між собою;
- б) індивідуальна освітня діяльність педагога, спрямована на підвищення професійного рівня без зовнішнього примусу;
- в) участь педагога в державних курсах підвищення кваліфікації;
- г) робота з науковими текстами в рамках навчального плану закладу.

25. Який основний мотив спонукає педагога до самоосвітньої діяльності?

- а) вимога адміністрації закладу освіти;
- б) усвідомлене прагнення до професійного вдосконалення та самореалізації;
- в) потреба у відповідності до державних стандартів;
- г) обов'язок проходження щорічної атестації.

26. Який із методів найчастіше використовується педагогом під час самоосвітньої діяльності?

- а) проведення класних годин з учнями;
- б) підготовка до педагогічної ради;
- в) опрацювання фахової літератури, участь в онлайн-курсах, аналіз досвіду колег;
- г) перевірка домашніх завдань учнів.

27. Яка кваліфікаційна категорія передбачає створення власних дидактичних матеріалів?

- а) спеціаліст;
- б) спеціаліст другої категорії;
- в) спеціаліст першої категорії;
- г) спеціаліст вищої категорії.

28. Яке педагогічне звання може бути присвоєне за особливі досягнення у професійній діяльності?

- а) спеціаліст вищої категорії;
- б) учитель-методист;
- в) спеціаліст другої категорії;
- г) стажист.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Атестація педагогів 2024/2025: нормативно-правовий аспект. URL: <https://naurok.com.ua/post/atestaciya-pedagogiv-2024-2025-normativno-pravoviy-aspekt> (дата звернення: 13.05.2025)
2. Завальнюк, І. О. Педагогічний моніторинг у системі якості освіти / І. О. Завальнюк. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 180 с.
3. Коновал О. М. Освітня діагностика: навчальний посібник / О. М. Коновал. Київ: Видавничий дім «Слово», 2020. 144 с.
4. Кравченко, О. І. Менеджмент в освіті: навч. посібник / О. І. Кравченко. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 216 с.
5. Ляшенко О. І. Оцінювання результатів навчання: теорія і практика / О. І. Ляшенко, Н. М. Софій. Київ: Педагогічна думка, 2019. 192 с.

6. Онищенко Л. М. Підходи до побудови ефективної системи оцінювання в умовах НУШ / Л. М. Онищенко // Педагогіка і психологія. 2021, № 2 (103). С. 45–52.

7. Паламарчук О. В. Педагогічні вимірювання: теоретичні засади та методика проведення / О. В. Паламарчук. Вінниця: Нова книга, 2018. 156 с.

8. Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників: наказ Міністерства освіти і науки від 09.09.2022 №805. Дата оновлення: 05.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text> (дата звернення: 13.05.2025)

9. Сущенко Л. П. Психолого-педагогічні основи оцінювання навчальних досягнень учнів / Л. П. Сущенко. Київ: Освіта України, 2021. 120 с.

10. Тищенко І. В. Педагогічна діагностика в системі управління якістю освіти / І. В. Тищенко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2020. № 2 (26). С. 101–108.

Самостійне завдання. Інноваційний менеджмент в освітній установі

Розподілити питання між групою та оформити реферат (10 балів):

1. Інновації в системі освіти.
2. Участь освітніх закладів в інноваційних процесах.
3. Особливості освітнього закладу, який працює в інноваційному режимі.
4. Посилення додаткових функцій менеджменту в умовах управління інноваціями.
5. Методи інноваційного менеджменту в освітніх закладах.
6. Проектування інноваційного розвитку освітнього закладу.
7. Інноваційний менеджмент як фактор суспільного прогресу.
8. Особливості інноваційного педагогічного менеджменту.

Тести до теми

1. Яке поняття найточніше відображає суть інноваційного педагогічного менеджменту?

- а) регламентування діяльності освітніх працівників;
- б) впровадження нововведень для покращення освіти;
- в) застосування стандартів і інструкцій у навчанні;
- г) контроль за дотриманням навчальних програм.

2. Яка мета інноваційної діяльності в системі управління освітою?

- а) підтримання стабільності та уникнення ризиків;
- б) упорядкування документації та архівів школи;
- в) створення якісних змін у процесі навчання;
- г) перевірка виконання навчального навантаження.

3. Яке з наведених тверджень найкраще характеризує роль керівника в інноваційному менеджменті?

- а) спрямування педагогів на чітке виконання вказівок;
- б) організація суворого контролю за дисципліною;
- в) стимулювання команди до розвитку та новацій;
- г) ведення документації відповідно до нормативів.

4. Яка з функцій є складовою інноваційного управління в закладі освіти?

- а) виконання річного плану без змін і доповнень;
- б) координація дій усіх учасників інноваційного процесу;
- в) перевірка наявності підручників і наочності;
- г) ведення журналів та розклад усіх занять.

5. Яка ключова відмінність притаманна інноваційному, а не традиційному педагогічному менеджменту?

- а) чітке виконання адміністративних вказівок;
- б) авторитарний стиль управління закладом;
- в) залучення педагогів до прийняття рішень;
- г) дотримання ієрархічної структури підпорядкування.

6. Що є основною рисою інтерактивних методів навчання?

- а) передбачають короткі пояснення вчителя без діалогу;
- б) передбачають чітке домінування викладача на уроці;
- в) передбачають активний діалог між усіма учасниками;
- г) передбачають письмові перевірки знань учнів щодня.

7. Що таке педагогічна інновація?

- а) пошук додаткового фінансування для шкіл;
- б) нововведення в освітній діяльності педагогів;
- в) використання раніше відомих методик навчання;
- г) запровадження нового розкладу для занять.

8. Що належить до основних напрямів цифровізації освіти?

- а) лише паперове навчання і очна присутність студентів;
- б) використання доповненої, віртуальної і змішаної реальності;
- в) перехід до класичного підручника та лекцій;
- г) використання дошки, крейди та навчальних зошитів.

9. Які з наведених належать до інтерактивних методів?

- а) групові дискусії, рольові ігри, кейс-методи;
- б) лекції, диктанти, домашні завдання, монологи;
- в) самостійна робота, переказ, повторення текстів;
- г) читання вголос, розповідь вчителя, тренування.

10. Кого вважають автором терміну «інновація»?

- а) австрійського економіста Шумпетера Й. А.;
- б) американського економіста Стиглица Д. Ю.;
- в) швейцарського економіста Бертіл Г. О.;
- г) індійського економіста Сен К. А.

11. Підвищення якості освітнього процесу шляхом створення або вдосконалення освітніх, навчальних, виховних, психолого-педагогічних та управлінських моделей, технологій тощо у ході проведення експерименту або реалізації проєкту – це...

- а) мета інноваційної діяльності;
- б) об'єкт інноваційної діяльності;
- в) предмет інноваційної діяльності;
- г) суб'єкт інноваційної діяльності.

12. Відомо, що Підласий А. І. класифікує інновації за рівнем інноваційних змін. Скільки порядків інновацій в освіті він виокремлює?

- а) два порядки;
- б) чотири порядки;
- в) шість порядків;
- г) вісім порядків.

13. На якому з рівнів масштабування напрямів впровадження інновацій в освіту відбувається трансформація нововведень, що веде до радикальних змін та зумовлює оновлення всієї системи, яке охоплює весь освітній простір?

- а) на мінірівні;
- б) на макрорівні;
- в) на мезорівні;
- г) на мікрорівні.

14. Тихонова Т. В. виділяє 6 етапів впровадження інновацій у заклади освіти. Оберіть варіант відповіді, в якому в правильній послідовності наведено перелік цих етапів.

а) усвідомлення необхідності змін, пошук нових ідей, підготовка учасників освітнього процесу, планування впровадження, реалізація інновації, оприлюднення результатів;

б) усвідомлення необхідності змін, планування впровадження, підготовка учасників освітнього процесу, управління процесом реалізації інновації, оприлюднення результатів;

в) усвідомлення необхідності змін, пошук нових ідей, планування впровадження, підготовка учасників освітнього процесу, реалізація інновації та управління цим процесом, оприлюднення результатів;

г) усвідомлення необхідності змін, пошук нових ідей, підготовка учасників освітнього процесу, реалізація інновації, оприлюднення результатів.

15. Який метод інноваційного менеджменту в освіті передбачає розробку довгострокових цілей і стратегій розвитку освітнього закладу?

- а) проєктний менеджмент;
- б) стратегічне планування;
- в) мотивація персоналу;
- г) використання комп'ютерних технологій.

16. Який метод інноваційного менеджменту в освіті передбачає організацію тренінгів і визнання досягнень викладачів?

- а) моніторинг і оцінювання;
- б) мотивація персоналу;
- в) проєктний менеджмент;
- г) співпраця та партнерство.

17. Який метод інноваційного менеджменту в освіті сприяє обміну досвідом і залученню ресурсів через співпрацю з бізнесом?

- а) інтерактивні методи навчання;
- б) стратегічне планування;
- в) співпраця та партнерство;
- г) моніторинг і оцінювання.

18. Система управління, яка активно впливає на управлінську діяльність, на розвиток інноваційної, інвестиційної, політичної та соціально-економічної діяльності, як окремої організації, так і країни в цілому – це:

- а) стратегічний контроль;
- б) інноваційне управління;
- в) інноваційний менеджмент;
- г) технологічне адміністрування.

19. Діяльність суб'єкта/об'єкта освіти, спрямована на конструювання моделей перетворення педагогічної дійсності – це:

- а) педагогічне управління;
- б) педагогічне планування;
- в) педагогічне проектування;
- г) педагогічне конструювання.

20. Який «термін-партнер» часто супроводжує термін «проектування» в наукових текстах?

- а) моделювання;
- б) конструювання;
- в) управління;
- г) контроль.

21. Що відноситься до внутрішніх передумов організації педагогічного проектування інноваційного розвитку шкільної освіти?

- а) нові ідеї модернізації шкільної освіти;
- б) економічне середовище;
- в) екологічне середовище;
- г) корупція та соціальне середовище.

22. Якою є мета впровадження цифрової трансформації в освітньому середовищі згідно з проєктом МОН України?

- а) формування нових галузей народного господарства на основі цифрових даних;
- б) підвищення доступності навчання через онлайн-інструменти та цифрові ресурси;
- в) скорочення педагогічного навантаження у вищих навчальних закладах;
- г) удосконалення викладання тільки технічних спеціальностей.

23. Яку з ознак найточніше характеризує інноваційний освітній процес?

- а) орієнтацію виключно на результати НМТ;
- б) застосування єдиної методики навчання у всіх класах;
- в) створення умов для самореалізації й самостійності здобувача освіти;
- г) фгнорування наявних традиційних методів навчання.

24. Що є головною ідеєю інноваційної освіти?

- а) передача максимальної кількості знань;
- б) створення умов для стандартизованого навчання;
- в) дитиноцентризм – орієнтація на потреби та здібності учня;
- г) посилення дисциплінарного контролю.

25. Яка роль учителя в інноваційному навчальному процесі?

- а) головний контролер успішності;
- б) суб'єкт, який визначає зміст навчання;
- в) єдине джерело знань;
- г) фасилітатор і наставник, що підтримує розвиток учнів.

26. Яка з ознак є характерною для інноваційного навчання?

- а) формальний підхід до контролю знань;
- б) репродуктивне мислення;
- в) гнучкість, відкритість майбутньому;
- г) авторитарне управління процесом.

27. Що є основою кооперативного навчання?

- а) індивідуальні досягнення учнів;
- б) суворе дотримання інструкцій учителя;
- в) позитивна взаємозалежність та особиста відповідальність;
- г) змагання між учнями.

28. Яка характеристика найкраще описує критичне мислення?

- а) запам'ятовування та відтворення знань;
- б) орієнтація на жорсткі алгоритми;
- в) постійна самокорекція та обґрунтовані судження;
- г) механічне виконання інструкцій.

29. Що є метою інноваційного менеджменту в освіті?

- а) зменшення фінансування освітніх закладів;
- б) підвищення ефективності функціонування освітнього закладу через впровадження нових технологій;
- в) збереження традиційних методів навчання без змін;
- г) скорочення кількості педагогічних працівників.

30. Яка з перелічених ознак НЕ є особливістю інноваційного менеджменту в освітніх закладах?

- а) спрямованість на підвищення якості освітніх послуг;
- б) орієнтація на задоволення потреб усіх учасників освітнього процесу;
- в) ігнорування соціальної значущості освітніх інновацій;
- г) багатосуб'єктність процесу управління інноваціями.

31. Який метод НЕ відноситься до методів стратегічного планування інноваційної діяльності?

- а) SWOT-аналіз;
- б) PEST-аналіз;
- в) GAP-аналіз;
- г) Метод проєктного управління.

32. Що з переліченого є прикладом нематеріальних методів мотивації інноваційної активності?

- а) преміювання за результатами інноваційної діяльності;
- б) встановлення надбавок за інноваційну активність;
- в) створення сприятливого інноваційного клімату;
- г) фінансування участі в конференціях, семінарах, тренінгах.

33. Який з наведених показників відноситься до показників результативності інноваційної діяльності?

- а) кількість реалізованих інноваційних проектів;
- б) частка педагогів, залучених до інноваційної діяльності;
- в) підвищення якості освітніх послуг;
- г) співвідношення витрат та результатів інноваційної діяльності.

34. Яке з наведених визначень найточніше відображає сутність інноваційного педагогічного менеджменту?

- а) це система управління освітнім процесом, що включає лише традиційні методи навчання;
- б) це управління освітнім процесом, спрямоване на впровадження нових ідей, методів та технологій для підвищення якості освіти;
- в) це процес контролю навчальних результатів без урахування індивідуальних потреб учнів;
- г) це адміністративне управління закладом освіти без залучення нових технологій.

35. Що відрізняє інноваційний педагогічний менеджмент від традиційного?

- а) зосередження лише на дисциплінарному контролі;
- б) використання виключно друкованих підручників і робочих зошитів;
- в) акцент на співпрацю, креативність і адаптацію до змін;
- г) відмова від використання цифрових технологій.

36. Який із наведених принципів не є характерним для інноваційного педагогічного менеджменту?

- а) гнучкість і адаптивність у прийнятті рішень;
- б) постійне вдосконалення освітнього процесу;
- в) ієрархічний контроль без залучення педагогів до процесу прийняття рішень;
- г) орієнтація на індивідуальні потреби учнів.

37. Яка роль цифрових технологій у контексті інноваційного педагогічного менеджменту?

- а) використовуються лише для створення звітності;
- б) служать лише для адміністративного контролю персоналу;
- в) допомагають персоналізувати освітній процес, підвищують доступність і мотивацію до навчання;
- г) виключають можливість взаємодії між учнями.

38. Який з підходів до оцінювання учнів є найбільш інноваційним?

- а) тестування лише за результатами фінального іспиту;
- б) постійний моніторинг і формувальне оцінювання, що враховує розвиток навичок учнів;
- в) використання лише письмових контрольних робіт;
- г) оцінювання на основі середніх балів без врахування індивідуальних досягнень.

Список джерел для підготовки до заняття

1. Антонова О. Є. Педагогічний менеджмент: теорія та практика. Київ: Видавничий дім “Слово”, 2021.
2. Атаманюк З. М., Музиченко Г. В. Інноваційний потенціал сучасного освітнього менеджменту та управління інноваціями в закладах освіти України. Наукове пізнання: методологія та технологія. 2024. № 2 (54). С. 37–45.
3. Біла І. М. Управління інноваційною діяльністю в закладах освіти. 2021. № 9. С. 17
4. Бірюк Д.О. Інноваційні підходи як стратегія й педагогічна умова реалізації менеджменту у вітчизняних вищих педагогічних освітніх закладах початку XXI століття . Інноватика у вихованні. 2016. Вип. 3. С. 195–208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_3_25
5. Боднар О.В. Ситуаційний менеджмент: Навч.посібник. Київ. Центр учбової літератури, 2012. 388 с.
6. Ващенко Л.С. Зміст та структура інноваційного педагогічного процесу Управління освітою: зб. наук. праць. № 2. 2005. С. 4–6.
7. Григораш В.В., Хлебнікова Т.М. Фінансовий менеджмент закладу освіти. Харків: Вид. група «Основа», 2021. 184 с.
8. Драгунова В. В. Впровадження інноваційного менеджменту в систему освіти як засіб підвищення конкурентоздатності працівників відділу освіти на ринку праці. Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення у контексті подолання кризи ринку праці: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2015). Київ, 2015. С. 256-259.
9. Духаніна Н. М., Лесик Г. В. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/e55d44ea-332f-4002-b46c-e22e223e2f34/content>
10. Зайцева Н. А. Інноваційний менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. С. 15.
11. Зарішняк І. М., Анголенко В. В. Сучасні підходи до менеджменту та управління освітніми системами у структурі інноваційної діяльності університету. *Теорія і методика професійної освіти*. Вип. 37. 2021. С. 209- 212.
12. Інноваційний менеджмент: моделювання освітніх процесів // укладач Т. М. Соколенко. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 47 с.

13. Ісайкіна О. Д. Інноваційний менеджмент як напрям вдосконалення процесу управління якістю освіти. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Isaikina.pdf
14. Карнаухова А., Кононенко О. Використання інновацій педагогічного менеджменту в діяльності закладу дошкільної освіти. *The 1st International scientific and practical conference "Innovative scientific research: theory, methodology, practice"* Boston, USA. 2024. С. 162-171. URL: <https://doi.org/10.46299/ISG.2024.2>
15. Кизименко О. М. Впровадження інноваційних технологій в освітній процес закладу освіти. *Традиційні та інноваційні підходи у сфері сучасних педагогічних досліджень: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції. Генезум (м. Київ, 16 березня 2020 р.)*. Київ: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020.
16. Красуля А.В. Ендаумент у практиці фінансового забезпечення інноваційного розвитку освіти. *Фінанси України*. 2023. № 5. С. 103-112.
17. Лозовецький В.Т. Основи інноваційного менеджменту в освіті: навч. посіб. Тернопіль: ТНПУ, 2021. С. 91.
18. Марамза О. І. Інновації в менеджменті освіти : монографія. Харків : Вид. група «Основа», 2019. 128 с.
19. Могилова А.Ю., Решетнікова І.Л. Особливості маркетингу у сфері освітніх послуг. *Економіка та держава*. 2023. № 3. С. 61-68.
20. Ніколаєнко С.М. Менеджмент в освіті: навч. посіб. Київ: Либідь, 2020. С. 178.
21. Огляд інтерактивних методів. Основи здоров'язбережної компетентності курс підготовки вчителів. URL: <http://multycourse.com.ua/ua/page/19/69>
22. Олійник В. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації. *Директор школи, ліцею, гімназії*, 2001. Вип. 4. С. 61-69.
23. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: наук.-метод. зб. / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ ; Чернівці: Букрек, 2022. 140 с.
24. Підласий І. А. Педагогічні інновації. Львів: Рідна школа, 1998. Вип. 12. С. 3-17.
25. Поповський Ю. Б. Аналіз чинників інноваційного розвитку навчального закладу. *Економіка та управління підприємствами*, 2018. Вип. 21. С. 152-157.
26. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002. № 40-IV. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
27. Пушкарьова Т. О. Передумови організації педагогічного проєктування інноваційного розвитку шкільної освіти. *Український педагогічний журнал*, 2017. Вип. 1. С. 90-97.
28. Рибальченко А. М. Педагогічна інновація як прогресивна зміна в освіті. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва : міжгалуз. диспути: тези доп. II міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Київ, 10 берез.

2020 р. С. 74–77. URL:

<https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b4c1732-13f5-439a-92f9-55c98191eace/content#:~:text=Інновації%20в%20освіті%20–%20процес%20створення,якісного%20іншого%20стану%20>

29. Савченко О. Я. Сучасний педагогічний менеджмент: посібник для викладачів. Харків: Основа, 2022.

30. Сидоренко О. М. Менеджмент інновацій в освіті: теорія та практика. Харків: Факт, 2022. С. 102

31. Телетов О.С., Телетова С.Г. Маркетинг освітніх інновацій вищих навчальних закладів. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2021. № 2. С. 45-52.

32. Тихонова Т. В. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал «Вересень»*, 2022. Т. 1. Вип. 92. С. 74-83.

33. Шевченко О.М. Інноваційні методи фінансування освітніх проєктів. Економіка і суспільство. 2022. Вип. 38. С. 74-79.

34. Шевченко М. В. Інноваційні технології в освіті: виклики та перспективи. Львів: Світ, 2023.

35. Goncharov A. Що таке інтерактивні методи навчання. Bestclevers LMS. URL: <https://www.bestcleverslms.com/porady/shcho-take-interaktyvni-metody-navchannia/>

36. Карпенко М. Перспективи впровадження інноваційних форм освіти в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-08/karpenko-2ce3f.pdf>

37. OECD. Innovative Pedagogies for Powerful Learning. Paris: OECD Publishing, 2023.

38. World Bank. Education and Technology in the Digital Age. Washington, D.C.: World Bank, 2022.